

Avel

**Information om policy, regelverk
och övriga bestämmelser inklusive
det genetiska hälsoprogrammet**

Gäller från 2006-01-01

Aktuell version finns angiven och kan hämtas
på SKKs webbplats www.skk.se

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Det är viktigt att skilja på sak och person. Och djur.

Är dina hundar och valpar rätt försäkrade? Se till att tryggheten fortsätter från lek till valp. Prata med oss om en bra försäkring för både stora och små. Och din plånbok.

Kontakta Länsförsäkringar där du bor, du hittar oss på agria.se, eller ring Agria KundCenter 020-88 88 88.

Agria
Djurförsäkring

VILLA HEMFÖRSÄKRAD

BILFÖRSÄKRAD

HEMFÖRSÄKRAD

LIV OCH PENSJONS-
FÖRSÄKRAD

DJURFÖRSÄKRAD?

DJURFÖRSÄKRAD?

Innehåll

Avelspolicy för Svenska Kennelklubben.....	4
Code of Breeder's Ethics (FCI)	5
FNs Konvention om biologisk mångfald	5
Europarådet och svensk djurskyddslagstiftning.....	6
Beslutsgången inom djurskydd.....	7
Förbättrad avel och hundhälsa.....	8
Avelsfrågorna i stadgarna	9
SKKs riktlinjer för avelsrådgivning.....	11
Avelskonferenser	11
Svenska Kennelklubbens grundregler	12
Svenska Kennelklubbens genetiska hälsoprogram	14
I Program för fysisk hälsa	16
Överklagande av undersökningsresultat.....	24
II Program för mental hälsa.....	26
III Avelsprogram på populationsnivå.....	26
Utdrag ur Svenska Kennelklubbens registreringsbestämmelser	27
Svenska Kennelklubbens utbildning för avelsansvariga funktionärer i ras- och specialklubbar ..	30
Svenska Kennelklubbens uppfödarutbildning.....	32
Svenska Kennelklubbens kynologiska kommittéer	33

Avelspolicy för Svenska Kennelklubben

Avel och uppfödning av rashund är fundamentet i Svenska Kennelklubbens verksamhet. Redan i stadgarnas första paragraf, vilken anger målet för verksamheten, framgår betydelsen av aveln genom texten "att väcka intresse för och främja avel av mentalt och fysiskt sunda, bruksmässigt, jaktligt och exteriört fullgoda rasrena hundar".

Hundavel och därmed hundrasers utveckling grundas på uppfödarnas val av avelsdjur samt på den användning som dessa får. Årftlig variation är en förutsättning för hundraser och deras möjlighet att anpassas till framtidens krav. Därför skall avel och utveckling av rashund vara målinriktad, långsiktig och hållbar. Med hållbar menas att den inte leder till brister avseende hälsa, mentalitet eller funktion eller tömmer rasen på genetisk variation.

Avel och uppfödning skall också ske i överensstämmelse med djurskyddslagstiftningen och Svenska Kennelklubbens grundregler.

Till avel ska inte sjuka hundar användas. Inte heller hundar med allvarliga funktionshinder eller genetisk belastning som innebär en ökad risk för att avkomman ska drabbas av allvarlig sjukdom eller funktionshinder.

Svenska Kennelklubben ansvarar i samarbete med specialklubbarna för rasutveckling och rasvård.

Rasbildning innefattar

- Uppbyggnad av nya raser eller av nya populationer av raser som redan förekommer i andra länder.
- Återuppbyggnad av raser som på grund av liten numerär och hög släktskapsgrad är i behov av detta.

Rasutveckling skall präglas av en målinriktad och långsiktig anpassning av hunden till de

krav som kan ställas på en exteriört och funktionellt bra hund med god hälsa.

Rasvård kan innefatta genetiska hälsoprogram avseende såväl fysisk som mental hälsa samt övergripande hälso- och avelsprogram på populationsnivå. Kombinationer av dessa åtgärder kan förekomma i enskilda raser.

Svenska Kennelklubben skall medverka till utformningen av rasspecifika avelsstrategier samt:

- Prioritera avel för mentala egenskaper anpassade till rasernas funktion och samhällets krav.
- Prioritera avel som gynnar avkommans möjlighet till ett långt liv utan hälsostörningar.
- Prioritera exteriör avel som gynnar god funktion och förebygger förekomsten av icke önskvärda egenskaper hos avkomman.
- Prioritera avel av hundar med naturlig fortplantningsförmåga.
- Verka för en låg andel nära släktskapsparningar för att därmed minska inavelsökningen i hundraserna; medverka till att enskilda individer eller grupper av närbesläktade individer inte överutnyttjas i aveln.
- Verka för att minska antalet avelsrektioner, som inte är relaterade till hundrasernas sundhet men begränsar möjligheterna till ett effektivt utnyttjande av befintliga hundmaterial; vid behov ta bort avelshinder mellan rasvarianter/raser, vilka bygger på olikheter i enskilda genpar t ex färg, hårlag och storlek.

Code of Breeder's Ethics (FCI)

1. Endast funktionsmässigt sunda hundar ska användas i avel. Uppfödaren ska försäkra sig om att avelsdjuren har god mental och fysisk hälsa.
2. Vår och en som väljer en hund till avel ska göra en bedömning av om hunden är mentalt och fysiskt lämpad för avel.
3. Avel och utveckling av hundraser ska vara målinriktad, långsiktig och hållbar så att den inte resulterar i sjukdomar, dåligt temperament och bristande bruksegenskaper.
4. Avel ska bedrivas så att den genetiska variationen i rasen bevaras och helst ökas.
5. Så länge valpen är kvar hos uppfödaren ansvarar denne för att valpen har en miljö som gynnar den fysiska och mentala utvecklingen och garanterar en god socialisering.

FNs Konvention om biologisk mångfald

Ett styrdokument för all djuruppfödning är **FNs Konvention om biologisk mångfald**, som antogs vid den internationella konferensen i Rio de Janeiro 1992 och undertecknades av Sverige året därpå. Sverige åtog sig därmed att aktivt arbeta i konventionens anda för en hållbar utveckling på alla de nivåer som begreppet biologisk mångfald omfattar, nämligen ekosystem-, art- och gennivå.

Nationellt program för förvaltning av husdjursgenetiska resurser är den handlingsplan som innefattar arten hund. Svenska Kennelklubben ges en roll motsvarande avelsorganisationerna för lantbrukets djur och övriga sällskapsdjur.

Detta innebär bland annat krav på "ett väl organiserat avelsarbete även för hundraserna." Avelsorganisationer tillsammans med sina medlemmar är ansvariga för att avelsarbetet de bedriver är långsiktigt hållbart.

Rasspecifika avelsstrategier, RAS, är Svenska Kennelklubbens handlingsprogram för förvaltning av hundraserna. RAS är uppbyggt i tre huvuddelar: **a)** Rasens historiska bakgrund och utveckling, **b)** Beskrivning och analys av nuläget samt **c)** Slutsatser, mål och strategi för framtiden. RAS är under utarbetande för samtliga raser och för närvarande (2005) finns nästan 100 RAS fastställda.

Europarådet och svensk djurskyddslagstiftning

Europarådet bildades år 1949 av tio västeuropeiska stater, däribland Sverige. Idag har Europarådet drygt 40 medlemsländer. Syftet med Europarådets arbete är att uppnå en större enighet mellan medlemsländerna, främst på det kulturella och sociala området. För att lagstiftningen ska kunna bli likartad utarbetar man särskilda avtal, *konventioner*. **Konventionen om skydd av sällskapsdjur** upprättades i Strasbourg den 13 november 1987 och ratificerades av Sverige.

Konventionens utgångspunkt är att medlemsländerna erkänner "att människan har en moralisk förpliktelse att respektera alla levande varelser" och tar hänsyn till "att sällskapsdjur har ett särskilt förhållande till människan". Vidare att medlemsländerna "beaktar sällskapsdjurens betydelse för livskvaliteten och därmed deras värde för samhället".

Konventionen innehåller följande kapitel

1. Allmänna bestämmelser
2. Principer för hållande av sällskapsdjur
3. Kompletterande åtgärder rörande herrelösa djur
4. Information och utbildning
5. Multilaterala samråd
6. Ändringar
7. Slutbestämmelser

Konventionens artikel 5 om uppfödning

Artikel 5 om uppfödning har central betydelse för de bestämmelser som omger hunduppfödningen i Sverige. Den lyder:

"En person som väljer ett sällskapsdjur för uppfödning skall ansvara för att hänsyn tas till anatomiska, fysiologiska och beteendemässiga egenskaper som kan äventyra antingen avkommans eller moderns hälsa och välbefinnande".

Djurskyddslagen 1988

Underordnat Europakonventionen följer Riksdagens beslut i form av Djurskyddslagen. Den nuvarande lagen antogs 1988 och innehåller bland annat följande skrivning:

§ 2 "Djur skall behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom."

Djurskyddsförordningen

Regeringen beslutar om Djurskyddsförordningen, vilken bygger på Djurskyddslagen.

§ 29 "Avel med sådan inriktning att den kan medföra lidande för djuren är förbjuden. Närmare föreskrifter om förbudet meddelas av Jordbruksverket."

Statens jordbruksverks föreskrifter

Det verkställande organet är Statens jordbruksverk som utarbetar detaljerade regler och ser till att de efterlevs. **Regler för uppfödning** återfinns i Statens jordbruksverks föreskrifter om uppfödning, försäljning och förvaring av hundar samt om förvaringsutrymmen för och avel med hundar och katter.

§2 Avel "Djur, som nedärver missbildning eller andra egenskaper som medför lidande för avkomman eller negativt påverkar avkommans naturliga funktioner får inte användas i avel.

Ett djur får inte heller användas i avel om det nedärver disposition för hög frekvens av allvarliga sjukdomsfall eller förlossningsvärigheter eller om det saknar förmåga att föröka sig på ett naturligt sätt."

Djurskyddsmyndigheten inrättades 1 januari 2004 och har övertagit Jordbruksverkets tidigare uppgifter rörande djurskyddet, med undantag för frågor rörande införsel.

Beslutsgången inom djurskydd

Europarådet

Konventionen om skydd
av sällskapsdjur

Sveriges riksdag

Djurskyddslagen

Regeringen

Djurskyddsförordningen

Djurskyddsmyndigheten

Föreskrifter

Svenska Kennelklubben

Specialklubbar

Rasklubbar

Uppfödare och hundägare

Förbättrad avel och hundhälsa

Multilateral överenskommelse

Vid en multilateral konsultation i Europarådet 1995 angående *Konventionen om skydd av sällskapsdjur* enades parterna om nödvändigheten av att arbeta för en förbättrad avel och hundhälsa. Följande målsättningsförklaring antogs av deltagande medlemsländer och organisationer:

- att med hänsyn till djurens välbefinnande medverka till en översyn av rasstandarder, i synnerhet när dessa föreskriver kirurgiska ingrepp av estetiska skäl.
- att skapa respekt för dessa standarder hos domare och uppfödare.
- att arbeta för en ändamålsenlig och fortlöpande utbildning av domare och uppfödare.
- att vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra uppfödning av djur med genetiska eller fenotypiska egenskaper som menligt kan påverka djurens hälsa och sundhet.
- att utarbeta information till allmänheten för att uppnå ett ansvarsfullt djuräggande i överensstämmelse med konventionens intentioner.

Nordisk strategi

Vid ett möte med NKUs standardkommitté 1996 togs ett beslut om en inventering av rasstandarder. Följande handlingsprogram antogs:

- Standarder för inhemska raser ska ses över med tanke på formuleringar som kan anses negativa ur hälsosynpunkt.
- Kunskap om sambandet exteriör - hälsa ska spridas.
- Överdrivna exteriöra detaljer och de ökade risker för skador som dessa kan medför ska diskuteras vid uppfödarkonferenser och liknande.
- Problematiken i samband med premiering på utställning ska uppmärksammas vid domarutbildning och exteriördomarkonferenser.
- Information ska ges till utländska domare som inbjuds att döma i Norden.
- Problematiken ska tas upp på internationell nivå.

Tillägg till samtliga rasstandarder

Hund får ej prisbelönas om den är aggressiv eller extremt skygg eller om den har anatomiska defekter som menligt kan påverka dess hälsa och sundhet.

Avelsfrågorna i stadgarna

Stadgar för Svenska Kennelklubben

§ 1 Mål

att väcka intresse för och främja avel av mentalt och fysiskt sunda, bruksmässigt, jaktligt och exteriört fullgoda rasrena hundar.

§ 2 Verksamhet

Mom 1

3. följa den kynologiska utvecklingen inom och utom landet samt driva svenska kynologiska intressen i internationella sammanhang
4. bedriva och främja forskning inom SKKs verksamhetsområden för att sprida kunskap om hunduppfoärdning samt hundens beteenden, dess fostran, utbildning och värd.
6. stöjda uppfoärdarna i arbetet för en god hundavel.

Mom 2

1. Specialklubb skall lämna information och råd i avelsfrågor i enlighet med av Centralstyrelsen upprättade riktlinjer.

§ 9 Centralstyrelse

Mom 1

Centralstyrelsen får inom eller utom sig utse kommittéer, som beslutar i ärenden eller ärendegrupper i den utsträckning som styrelsen bestämmer. Beslut som fattats i kommittéerna skall förtecknas och anmälas vid Centralstyrelsens nästkommande sammanträde.

Typstadgar för specialklubb inom SKK-organisationen

§ 1 Mål

att väcka intresse för och främja avel av mentalt och fysiskt sunda, bruksmässigt, jaktligt och exteriört fullgoda rasrena hundar.

att bevara och utveckla rasernas specifika egenskaper [...].

§ 2 Verksamhet

2. informera om till klubben hörande ras/raser och deras användningsområden.
3. lämna information och råd i avelsfrågor i enlighet med av SKK upprättade riktlinjer.
4. aktivt följa den kynologiska utvecklingen för klubbens ras/raser inom och utom landet.

§ 7 Fullmäktige

Mom 3 Dagordning

8. Styrelsens årsredovisning med balans- och resultaträkning, redogörelse för arbetet med avelsfrågor samt revisorernas berättelse.

§ 8 Styrelse

Mom 1 Styrelsens organisation

Styrelsen får inom sig utse ett arbetsutskott och inom eller utom sig kommittéer eller arbetsgrupper för att handlägga av styrelsen angivna arbetsuppgifter.

Mom 2 Styrelsens åligganden

Ansvara för klubbens avelsfrågor.

Typstadgar för rasklubb inom SKK-organisationen

§ 1 Mål

Rasklubbarna, som är ideella föreningar, har till mål att inom ramen för specialklubbens stadgar tillvarata specifika intressen för rasen genom:

att väcka intresse för och främja avel av mentalt och fysiskt sunda, bruksmässigt, jaktligt och exteriört fullgoda rasrena hundar.

att bevara och utveckla rasens specifika egenskaper [...].

§ 2 Verksamhet

2. informera om klubbens ras och dess användningsområden.
3. lämna information och råd i avelsfrågor i enlighet med av specialklubben och SKK upprättade riktlinjer.
4. aktivt följa den kynologiska utvecklingen för klubbens ras inom och utom landet.

§ 7 Klubbmöte

Mom 2 Dagordning

8. Styrelsens årsredovisning, balans- och resultatredovisning, redogörelse för arbetet med avelsfrågor samt revisorernas berättelse.

§ 8 Styrelse

Mom 1 Styrelsens organisation

Styrelsen får inom sig utse ett arbetsutskott och inom eller utom sig kommittéer eller arbetsutskott för att handlägga av styrelsen angivna arbetsuppgifter.

Mom 2 Styrelsens åligganden

- ansvara för rasens avelsfrågor i enlighet med av specialklubb och SKK upprättade riktlinjer.
- avge årsredovisning inklusive redogörelse för arbetet med avelsfrågor till ordinarie klubbmöte.

SKKs riktlinjer för avelsrådgivning

- att väcka intresse för och främja avel av såväl fysiskt som mentalt sunda, bruksmässigt, jaktligt och exteriört fullgoda hundar samt bevara och utveckla rasers specifika egenskaper.
- att förmedla en god övergripande avelspolicy samt sprida kunskap om avelsmetoder, praktisk avel och uppfödning
- att lämna information och råd i avelsfrågor, vilket skall baseras på god kunskap om gällande hälsoprogram, djurskyddsförordning och djurhållningsföreskrifter.
- att informera om innebörden av SKKs grundregler.

Specialklubbens/rasklubbens organ för avelsfrågor skall:

- ha god kunskap om grundläggande ras-

information: populationsstorlek, avelsstruktur och avelstraditioner, status beträffande hälsa, mentalitet, bruks- och jaktduglighet samt exteriör.

- fortlöpande studera rasens utveckling samt även fortlöpande redogöra för denna utveckling
- aktivt deltaga i utvecklingen och uppföljningen av rasspecifika avelsstrategier, (RAS).
- informera om för rasen gällande krav och rekommendationer samt fortlöpande ansvara för kontakten med SKKs avelsansvariga.
- ärligen upprätta verksamhetsberättelse med utvärdering av bl. a RAS samt verksamhetsplan med arbetsbeskrivning för avelsrådet.

Avelskonferenser

SKK anordnar regelbundet avelskonferenser för special- och rasklubbar. Därutöver samlar klubbarna sina medlemmar till uppfödarträffar, raskonferenser och liknande.

Ansökan om bidrag

Följande regler gäller för erhållande av bidrag till avelskonferenser för avelsråd och/eller medlemmar.

1. Bidrag kan sökas av specialklubb eller till SKK direkt avtalsanslutna rasklubb (fr. o. m. steg III).
2. Bidrag utgår för att täcka kostnader för föredragshållare och/eller andra gemensamma kostnader som t ex konferenslokaler och konferensmaterial. Bidrag utgår ej till deltagares eller förtroendevaldas kostnader.

3. Bidrag till klubbar med ansvar för en ras kan beviljas vart tredje år. Bidrag till specialklubbar med ansvar för flera raser kan beviljas vartannat år.
4. Bidrag skall sökas senast sex (6) månader före planerat konferensdatum.
5. Ansökan om bidrag skall ställas till SKK/AK och skall innehålla preliminärt program samt budget för konferensen..
6. Efter prövning och beslut i SKK/AK utgår bidrag med 75 procent av kostnaderna, dock högst med 10 000 kronor.
7. För utbetalning av bidrag skall konferensdokumentation insändas till SKK/AK tillsammans med ekonomisk redovisning. Den senare skall innehålla specificerade och verifierade uppgifter avseende de kostnader, för vilka bidrag sökes.

Svenska Kennelklubbens grundregler

Dessa grundregler gäller för medlemmar i Svenska Kennelklubben (SKK) och dess medlemsorganisationer fr o m 2006-01-01.

1. Allmänt

Det åligger varje medlem i SKK-organisationen:

- 1:1 att behandla och vårda hundar väl i enlighet med såväl beprövad erfarenhet som gällande djurskyddslagsstiftning och regler utfärdade med stöd av lagstiftningen. Detta innebär att någon befogad anmärkning mot hundhållningen inte ska kunna göras av myndighet eller av SKK auktoriserad kennelkonsulent.
 - 1:2 att medverka till att av SKK auktoriserad kennelkonsulent kan genomföra kennelbesök.
 - 1:3 att handla eller uppträda på sådant sätt att det inte skadar eller motverkar SKK eller dess medlemsorganisationer.
 - 1:4 att på prov, utställning eller tävling inte agera på sådant sätt att det påverkar andra hundars chanser till rättvis bedömning och att inte heller uttala sig nedsättande om andra hundar, funktionärer eller deltagare.
 - 1:5 att följa SKKs stadgar och regelverk samt att även i övrigt på bästa sätt uppfylla de förpliktelser som kan följa av hundverksamheten samt att på intet sätt kringgå SKKs regelverk eller beslut.
- 2:1 att till avel endast använda hundar av samma ras.
 - 2:2 att till avel endast använda hund som är inregistrerad i SKK eller i av SKK erkänd utländsk kennelorganisation.
 - 2:3 att följa SKKs hälsoprogram och inom ramen för detta endast använda hund som inte uppvisar tecken på sjukdom, funktionshinder eller har en känd genetisk belastning som innebär ökad risk för att avkomman ska bli sjuk eller uppvisa tecken på funktionshinder. Inte heller använda hund till avel som uppvisar beteendestörning i form av överdrivna rädsreaktioner eller aggressivt beteende i provocerade eller för hunden vardagliga situationer.
 - 2:4 att som ägare av avelshund av raser för vilka det inom ramen för SKKs hälsoprogram finns krav på giltigt veterinärmedicinskt undersökningsresultat eller genomförd mentaltest/mentalbeskrivning eller prov se till att detta finns för avelshunden före parningstillfället.
 - 2:5 att till avel endast använda hund som kan fortplanta sig på ett naturligt sätt. Används artificiell insemination (AI) trots avsaknad av dokumenterad avelsförmåga ska respektive ansvarig AI-veterinär intyga att hanhunden och tiken inte bedöms ha nedsatt könsdrift eller oförmåga till normal parning
 - 2:6 att inte para far med dotter, mor med son eller helsyskon med varandra.

2. Avelsetik

Varje medlem som uppläter sin hund till avel ska vara väl förtrogen med SKKs avelspolicy samt med rasens standard, provbestämmelser, registreringsbestämmelser och rasspecifika avelsstrategi. Det åligger varje medlem i SKK-organisationen:

3. Uppfödareetik

Uppfödare ska i sitt avelsarbete iakttä god uppfödareetik samt god kynologisk sed. Det åligger varje uppfödare i SKK-organisationen:

- 3:1 att hantera sin uppfödningssamhet kvalitetsmedvetet, seriöst och med stort ansvar.
- 3:2 att alltid lämna sanningsenliga och fullständiga uppgifter om sina hundar och sin uppfödningssamhet.
- 3:3 att inte låta para tik vid för låg eller för hög ålder.
- 3:4 att inte låta tik föda fler än fem valpkullar. Om en tik får två valpkullar inom 12 månader ska tiken sedan ges minst 12 månaders vila före nästa valpning.
- 3:5 att alltid veterinärbesiktiga tik över 7 år före parning och bifoga intyget till registreringsansökan. Av intyget ska framgå att tiken är i sådan kondition att hon utan risk för sin hälsa kan få en valpkull. Tik över 7 år får inte användas i avel om den inte tidigare haft en valpkull.
- 3:6 att se till att valp före försäljning har en miljö som gynnar den fysiska och mentala utvecklingen samt en god socialisering. Valpar ska ha möjlighet att umgås med tiken tills de är minst 8 veckor gamla.
- 3:7 att samtidigt registrera samtliga valpar i SKK och se till att de är ID-märkta vid leverans.
- 3:8 att aldrig uppträda som bulvan genom att låta registrera annan persons valpar i sitt eget eller i sin kennels namn; att inte heller i övrigt ge sken av att vara uppfödare av valpar i sådana fall, där den verkliga uppfödaren är annan person.
- 3:9 att aldrig anlita annan person som bulvan genom att låta registrera valpar i dennes namn eller kennelnamn.

4. Försäljning, leverans och överlåtelse

Det åligger varje medlem i SKK-organisationen:

- 4:1 att vid överlåtelse av hund alltid upprätta överlåtelsehandling med av SKK fastställt innehåll.

- 4:2 att till överlåtelsehandling bifoga registreringsbevis eller skriftligt intyg om att hunden är anmäld för registrering. Registreringsbeviset ska, i det senare fallet, översändas till köparen så snart det erhållits från SKK. Veterinärbesiktningssintyg som inte är äldre än en vecka ska bifogas vid leverans av hund.
- 4:3 att leverera valpar tidigast vid 8 veckors ålder.
- 4:4 att i överlåtelsehandlingen införa om hunden vid tiden för överlåtelsen är behäftad med sjukdom, fel, defekt eller känd genetisk belastning
- 4:5 att vid överlåtelse av tik eller hanhund med bibehållen avelsrätt alltid upprätta avtal med avtalsvillkor som är fastställda av SKK, innebärande bl.a. att längsta giltighetstid för fodervårdsavtal för tik är till dess tiken lämnat högst två valpkullar. Giltighetstiden begränsas till dess tiken uppnått fem års ålder. Fodervårdsavtal får inte tecknas för tik som fyllt fem år.
Giltighetstiden för fodervårdsavtal för hanhund är längst till dess hanen uppnått sju års ålder.
Äganderätt samt övriga rättigheter, övergår, utan ersättning, till fodervården så snart villkoren enligt denna punkt är uppfyllda.
- 4:6 att aldrig hålla fler än tio hundar hos fodervård. Med fodervård jämställs person som köpt eller på annat sätt förvärvat en hund med förbehåll från säljaren att använda hunden i avel.
- 4:7 att vid försäljning av hund aldrig anlita återförsäljare eller själv fungera som återförsäljare.
- 4:8 att efter bästa förmåga uppfylla de förpliktelser mot valpköpare och fodervårdar som följer av de avtal som anvisas av SKK.

SKK/CS äger rätt att, i särskilda fall och då synerliga skäl föreligger, bevilja dispens från dessa grundregler.

Svenska Kennelklubbens genetiska hälsoprogram

Tillblivelsen av det som med ett samlingsnamn kallas **Svenska Kennelklubbens genetiska hälsoprogram** kan dateras till hösten 1979, då SKKs centralstyrelse tog beslut om "Igångsättning och utformning av bekämpning av vissa genetiskt betingade defekter och sjukdomar."

Till att börja med utarbetades hälsoprogram enbart gällande **fysisk hälsa**. Idag finns också program avseende **mental hälsa** samt **avelsprogram på populationsnivå**. De tidiga programmen, som gällde höftleds- och ögondefekter, var uppbyggda i fastlagda åtgärdsnivåer. Numera skapas de genetiska hälsoprogrammen företrädesvis med utgångspunkt från rasspecifika behov. Exempel på sådana program är hälsoprogrammet mot hjärtfel på cavalier king charles spaniel.

Grundläggande för alla program är den centrala registreringen av veterinära och andra resultat, något som i sin tur bygger på att hundarna är ID-märkta. En viktig princip är att dataregistren finns tillgängliga för var och en som vill utnyttja dem inför ett avelsbeslut eller för specialklubbarna som underlag för deras avelspolicy.

Beträffande hälsoprogrammen för fysisk hälsa gäller allmänt att åtgärder endast kan sättas in mot sjukdomar och defekter där diagnostiken är väl beprövad och erkänd. För att avbryta ett hälsoprogram krävs att tydliga resultat visat sig. Exempel på detta är det tidigare hälsoprogrammet mot hemofili A på schäfer, vilket numera upphört.

Specialklubbar och rasklubbar har en viktig roll när det gäller genetiska hälsoprogram. Det är deras ansvar att ta fram underlag för ansökan i samarbete med veterinär och genetiker och eventuellt annan sakkunnig. Underlaget

skall innehålla en beskrivning av den aktuella situationen i rasen, av problemets omfattning och utbredning i populationen samt en redogörelse för ärendets handläggning. Det är också klubbarnas ansvar att fortlöpande informera medlemmarna om hur arbetet med ärendet fortskrider. En viktig förutsättning för att ett genetiskt hälsoprogram skall bli framgångsrikt är nämligen uppfödarnas och enskilda hundägares vilja att ställa sig bakom det.

Förberedelsearbetet skall avslutas med att ansökan förankras i ett klubbmötesbeslut (årsmötesbeslut). I kallelsen till mötet skall uppges att ärendet kommer upp på dagordningen. För rasklubbar som ej har specialklubbstatus gäller att ansökan också måste behandlas av specialklubbens styrelse. Beslut som rör genetiska hälsoprogram tas av SKKs avelskommitté efter ansökan från den officiella specialklubben.

Om anslutningen till Svenska Kennelklubbens genetiska hälsoprogram gäller enbart central registrering av veterinärdata kan denna börja med omedelbar verkan. Registrering kan ske retroaktivt, dvs också resultaten från tidigare genomförda undersökningar registreras. Om anslutningen däremot innebär restriktioner gäller sedvanlig informationstid av minst sex (6) månader innan denna del av programmet kan sättas in.

Genom ett flertal utvärderingar har det visat sig att hälsoprogrammen varit framgångsrika och resulterat i minskat djurlidande. Samarbetet mellan uppfödare, hundägare, veterinärer och genetiker har rönt uppmärksamhet i andra länder. Sverige har varit föregångsland och öppnat vägen för internationellt samarbete på området.

Enskilda och klubbar som är intresserade av Svenska Kennelklubbens genetiska hälsoprogram kan vända sig till SKKs avelskommitté, som är SKKs ansvariga organ i dessa frågor. Information om olika anomalier kan hämtas ur samlingsverket Sund Hundavel (SKKs förlag), som också har en omfattande referensförteckning.

Känd status före parning

Registreringen av undersökningsresultat är den grund som alla hälsoprogram bygger på. En vanlig modell för ett hälsoprogram är att det finns krav på känt undersökningsresultat, dvs känd status avseende den aktuella sjukdomen/defekten hos föräldradjuren för registrering av valpar. Det är ett sätt att uppmärksamma och kunna ta hänsyn till ett ärftligt problem i aveln. Genom att status är känd före parning får uppfödaren ett underlag när det gäller att

bedöma djurets lämplighet för avel. Uppfödaren medverkar till att minska risken för att sjukdom nedärvs till avkomman.

Om det i samband med registreringen visar sig att känd status i enlighet med hälsoprogrammets krav inte förelegat före parningen, kommer ärendet att överlämnas för bedömning till SKKs uppfödar- och kennelkonsulentkommitté, SKK/UKK. Kommittén avgör om ärendet också ska överlämnas till Disciplinnämndens prövning.

ID-märkning

Krav på ID-märkning föreligger för central registrering av veterinära undersökningsresultat.

ID-märkning kan ske genom tatuering eller med mikrochip.

”Det är ej förenligt med SKKs Grundregler att para far med dotter, mor med son eller helsyskon med varandra.”

”Det kan aldrig vara försvarbart att para två grava (D eller E) dysplaster.”

SKK/AK

I Program för fysisk hälsa

Höftledsdysplasi

Armbågsledsdysplasi

Knäledsdysplasi

Patellaluxation

Ögonsjukdomar

Progressiv nefropati

Hemofili A

Hjärtstatus

DNA-analyser

Överklagande

Höftledsdysplasi

Höftledsdysplasi är en utvecklingsrubbningsom som påverkas av både gener och miljöfaktorer. En multifaktoriell polygen nedärvning innebär att flera gener är involverade och tillsammans med vissa miljöfaktorer (framför allt utfodring) påverkar höftledens utseende och funktion. Inom ramen för hälsoprogrammet baseras bedömningen av förekomsten av höftledsdysplasi på en röntgenologisk värdering av höftledens utseende under kontrollerade förhållanden, vilket bl a innebär en sedering med lugnande och avslappnande medel. Graden av höftledsdysplasi klassificeras som lindrig (C), måttlig (D) eller höggradig (E).

Höftledsröntgen

Resultatet av höftledsröntgen registreras centralt för samtliga raser. Hunden skall vara ID-märkt och för flertalet raser gäller att den skall vara minst 12 månader gammal för att resultatet skall bli officiellt.

För följande raser är lägsta ålder 18 månader

bullmastiff

dogue de bordeaux

grand danois

landseer

leonberger

maremmano abruzzese

mastiff

mastino napoletano

newfoundlandshund

pyrenéerhund

sankt bernhardshund

För nedanstående raser krävs att båda föräldradjuret är höftledsröntgad och ID-märkt för att avkomma skall registreras i SKK. Undersökningen skall vara utförd före parning och officiellt resultat skall föreligga.

Raser markerade med • har dessutom anslutits till texten som säger att det ej är förenligt med SKKs Grundregler att i avel använda individ som är behäftad med höftledsdysplasi. Då uppfödare i strid med detta använder HD-belastat avelsdjur åsättes avkomman avelsspärr vilken ej kan borttagas.

akita

american akita

appenzeller sennenhund •

australian cattledog

australian kelpie •

australian shepherd

australian stock dog/working kelpie

bayersk viltspårhund •

bearded collie •

beauceron •

belgisk vallhund:

- groenendael •
- laekenois •
- malinois •
- tervueren •

berger des pyrénées à face rase

berger des pyrénées à poil long

berger picard •

berner sennenhund •

border collie

bouvier des flandres •

boxer •

bracco italiano

breton •

briard •

bullmastiff

cane corso

cão da serra da estrela

cesky fousek

chesapeake bay retriever

chow-chow

clumber spaniel

cocker spaniel

collie, korthårig •

collie, långhårig •

curly coated retriever

dobermann •

dogo argentino

drentsche patrijshond

dunkerstövare •

engelsk setter

engelsk springer spaniel

entlebucher sennenhund •

epagneul francais

eurasier

field spaniel

fila brasileiro

finsk lapphund

finsk stövare

flatcoated retriever

gammel dansk hönsehund

golden retriever

gordonsetter •

griffon d'arret à poil dur/korthals

grosser münsterländer •

grosser schweizer sennenhund •

grönlandshund

hamiltonstövare

hannoveransk viltspårhund •

hollandse herdershond •

hovawart •

hälleforshund

irländsk röd setter •

irländsk vattenspaniel

juzjnorusskaja ovtjarka

jämthund •

karelsk björnhund •

kavkazskaja ovtjarka

kleiner münsterländer •

komondor

korthårig vorsteh •

kuvasz

labrador retriever

landseer

leonberger

långhårig vorsteh •

maremmano abruzzese

mastiff

mastin español

mastino napoletano

mudi

newfoundlandshund

norsk älghund, grå (gråhund) •

norsk älghund, svart •

nova scotia duck tolling retriever
old english sheepdog
otterhound
pointer
polski owczarek niziny
portugisisk vattenhund
pudel:
– stor •
pudelpointer
puli
pumi
pyrenéerhund
pyreneisk mastiff
rhodesian ridgeback
riesenschнауzer •
rottweiler •
rysk-europeisk lajka •
samojedhund •
schillerstövare •
schäfer •
shiba
smålandsstövare
spinone •
sankt bernhardshund
stabyhoun
strävharig vorsteh •
sussex spaniel
svart terrier
svensk lapphund
svensk vit älghund •
ungersk vizsla, korthårig •
ungersk vizsla, strävharig •
wachtelhund •
weimaraner •
welsh springer spaniel
vit herdehund
västsibirisk lajka •
östsibirisk lajka •

Övrigt

För svenskägd hund gäller att resultatet av höftledsröntgen skall avläsas i Sverige. Jämför "Avel med ej svenskägd hund" sidan 28.

Armbågsledsdysplasi

Armbågsledsdysplasi är ett samlingsbegrepp för flera olika utvecklingsrubbingar i armbågsleden. Bakgrunden till uppkomsten av dessa rubbingar är multifaktoriell, vilket innebär att såväl flera gener som olika miljöfaktorer är involverade i utvecklingen av dessa rubbingar. Röntgenundersökning av armbågsleden syftar till att påvisa förekomst och grad av sekundära benpålagringar/artros som utgör ett tecken på att någon av dessa utvecklingsrubbingar föreligger. I vissa fall går det att också påvisa den bakomliggande primärsaken. Artros leder till varierande grad av funktionsnedsättning och smärta. Graden av artros bedöms på en 3-gradig skala.

Armbågsledsröntgen

Resultat av armbågsledsröntgen registreras centralt för samtliga raser.

För officiell röntgen gäller att hunden är ID-märkt och minst 12 månader gammal.

För nedanstående raser krävs att båda föräldradjuret är armbågsledsröntgad och ID-märkt för att avkomma skall registreras i SKK. Undersökningen skall vara utförd före parning och officiellt resultat skall föreligga.

belgisk vallhund

- groenendael
- laekenois
- malinois
- tervueren

berner sennenhund

landseer

newfoundlandshund

grosser schweizer sennenhund
rhodesian ridgeback
rottweiler
sankt bernhardshund¹
schäfer
wachtelhund

¹ Gäller fr o m 06-01-01

Knäledsdysplasi

Rubbningar i knäledens utveckling leder liksom rubbningar i höftleder och armbågar till benpålagringar/artros. Hälsoprogrammet bygger på en bedömning av förekomst och omfattning av artros i knäleden. Graden av artros bedöms på en 3-gradig skala.

Knäledsröntgen

Resultat av knäledsröntgen registreras centralt för boxer.

För officiell röntgen krävs att hunden är minst 12 månader gammal och ID-märkt.

För boxer krävs att båda föräldradsdjuren är knäledsröntgade och ID-märkta för att avkomma skall registreras i SKK. Undersökningen skall vara utförd före parning och officiellt resultat skall föreligga.

Från och med 2006-01-01 gäller för boxer att det ej är förenligt med SKKs grundregler att i avel använda individ som är behäftad med knäledsartros. Om uppfödare använder belastat avelsdjur åsätts avkomman avelsspår som ej kan borttagas.

Patellaluxation

Patellaluxation är en utvecklingsrubbning som gör att knäskålen (patella) kan förflyttas ur sitt normala läge antingen utåt (lateralt) eller inåt (medialt). Detta har en komplex äftlig bakgrund och leder till varierande grad av besvär i form av hälta. Graden av patellaluxation bedöms på en 4-gradig skala där grad 3

innebär att patella är permanent luxerad och inte kan återta sitt normala läge.

Palpatorisk undersökning av knäleder

Resultatet av undersökningen registreras centralt för nedanstående raser. För att undersökningsresultatet skall bli officiellt krävs att hunden är ID-märkt och minst 12 månader gammal.

affenpinscher

bichon frisé*

bostonterrier

chihuahua

finsk spets

fransk bulldogg

japansk spets

kooikerhondje*

papillion

phalène

* För dessa raser gäller dessutom registreringsförbud för avkomma efter föräldradjur som ej är ID-märkt och som före parning ej har officiellt intyg om patellastatus vid lägst 12 månader.

Ögonsjukdomar

PRA (Progressiv retinal atrofi)

Fortskridande äftlig näthinnesjukdom som förekommer i många raser. Tidiga och sena former finns. De tidiga ger symptom hos valpar/unghundar. De sena ger symptom hos vuxna hundar. Debutåldern varierar mellan och inom raser.

Förutom rasspecifika hälsoprogram (se dessa) finns, vid autosomal recessiv arvsång, generell rekommendation mot avel med anlagsbärare för PRA, det vill säga djur med generell PRA samt deras föräldrar och eventuellt redan producerad avkomma, samt syskon till hund med PRA.

Katarakt (grå starr)

Katarakt är en grumling i ögats lins som förekommer i många raser. Fyra varianter av katarakt redovisas i SKK-data. Omfattningen anges som lindrig, måttlig eller kraftig.

Total katarakt

Bakre polkatarakt

Främre Y-sömskatarakt

Övrig partiell katarakt

Katarakt kan vara ärftlig eller förvärvad (icke ärftlig). Generellt rekommenderas att hund med ärftlig total katarakt eller bakre polkatarakt inte används i avel. Ej heller bör hund användas som lämnat högre frekvens av katarakt i sin avkomma än vad som förekommer inom rasen som helhet. Två hundar med främre Y-sömskatarakt bör inte paras med varandra. Beträffande hund med övrig partiell katarakt varierar rekommendationen mellan och inom raser.

PHTVL/PHPV (Persisterande Hyperplastisk Tunica Vasculosa Lentis/Persisterande Hyperplastisk Primär Vitreus)

Vävnad och ibland blodkärl från fosterstadiet som finns kvar efter födseln i ögats glaskropp och på linsens baksida. Missbildningen ses särskilt hos dobermann, där den är ärftlig, men förekommer även hos andra raser. PHTVL/PHPV graderas från 1-6 (0 är normalt). Generellt rekommenderas att hund med grad 2-6 inte används i avel.

Linsluxation

Ärftlig avlossning av linsen som förekommer särskilt hos mindre terrierraser. Arvsgången betraktas som enkel autosomal och recessiv. Förutom rasspecifika hälsoprogram (se dessa) finns generell rekommendation att inte avla på anlagsbärare för linsluxation, det vill säga djur med linsluxation samt deras föräldrar och

eventuellt redan producerad avkomma, och syskon till hund med linsluxation.

CEA (Collie Eye Anomaly)

Polygent nedärvd medfödd förändring i ögats bakre segment som särskilt förekommer hos collie, shetland sheepdog samt i lägre frekvens även hos border collie och australian shepherd. Fyra delsymptom kodas i SKK-data. För CRD anges omfattningen som lindrig, måttlig eller kraftig.

CRD chorioretinal dysplasi

Colobom

Blödning

Näthinneavlossning

Generellt rekommenderas att inte avla på hund med kraftig CRD eller med colobom/blödning/näthinneavlossning.

Retinal dysplasi

Retinal dysplasi är en felaktig utveckling av näthinnan som särskilt förekommer inom vissa spaniel- och retrievrraser och inom rasen cavalier king charles spaniel. Fyra varianter kodas i SKK-data.

Näthinneveck/retinal dysplasi

Multifokal retinal dysplasi

Geografisk retinal dysplasi

Total retinal dysplasi

Generellt rekommenderas att inte avla på hund med de tre senare varianterna, för springer spaniel samtliga varianter. För övriga raser gäller att två hundar med näthinneveck inte bör paras med varandra. Avkommans ögonstatus bör följas vid avel med hund med näthinneveck av raserna golden och labrador retriever.

Ögonundersökningar

Resultatet av ögonundersökningar registreras centralt för samtliga raser. För officiellt undersökningsresultat krävs att hunden är ID-märkt.

För nedanstående raser krävs att båda föräldradjuret är ögonundersökta och ID-märkta för att avkomma skall registreras i SKK. Undersökningen skall vara utförd inom ett (1) år före parning.

amerikansk cocker spaniel

kooikerhondje

dobermann (kravet ej tidsbestämt)

Program för PRA

För nedanstående raser gäller särskilda registreringsbestämmelser innebärande

1. att avkomma efter föräldradjur som inte ögonundersökts inom ett (1) år före betäckningen ej kan registreras.
2. att PRA-hund avelsspärras och att avkomma fortsättningsvis ej kan registreras.
3. att PRA-hunds bägge föräldrar avelsspärras och att avkomma fortsättningsvis ej kan registreras.
4. att PRA-hunds eventuellt redan producerade avkomma avelsspärras och att avkomma fortsättningsvis ej kan registreras.

bichon frisé

border collie;

omfattas endast av punkterna 2 och 3 ovan.

cocker spaniel

labrador retriever

lhasa apso

norrrottenspets ;

omfattas endast av punkterna 1 och 2 ovan

nova scotia duck tolling retriever

papillon/phalène

portugisisk vattenhund;

omfattas endast av punkterna 1 och 2 ovan

pudel, toy, dvärg och mellan;

skall vara ögonundersökt efter 18 mån. ålder och inom 1 år före betäckning

shetland sheepdog

tax, alla varianter

tibetansk spaniel

tibetansk terrier; omfattas endast av punkt 2 ovan

wachtelhund

ERG-undersökning

Hund som ERG-undersökts i Sverige eller Norge vid lägst 18 månaders ålder behöver ingen förnyad undersökning avseende PRA.

Program för linsluxation

För tibetansk terrier gäller:

att hund med linsluxation avelsspärras och att avkomma fortsättningsvis ej kan registreras

Se även registreringsbestämmelserna

PNP (Progressiv nefropati)

Progressiv nefropati, som ibland också benämns Renal dysplasi är en utvecklingsrubbing i njuren som inte går att bota och leder till död/avlivning oftast vid ganska ung ålder. Nedärvingen i de raser som studerats är autosomal och enkelt recessiv. Affekterade individer, deras föräldrar och eventuellt redan producerad avkomma bör ej användas i avel.

PNP registreras centralt för nedanstående raser. Närmare upplysningar lämnas av SKKs registreringsavdelning

berner sennenhund

boxer

cairnrier

cocker spaniel

flatcoated retriever

golden retriever

hasa apso

shih tzu

irish softcoated wheaten terrier

tibetansk spaniel

tibetansk terrier

welsh springer spaniel

Hemofili A

Hemofili A är en störning i blodets förmåga att koagulera och kan vid grava fall leda till förblödning. Nedärvingen är könsbunden och recessiv, vilket innebär att det som regel är hanhundar som drabbas och oftast tikar som idag nedärver defekten. Hälsoprogrammet är baserat på undersökning av halten av faktor VIII i blodet, som indikerar såväl affekterade hundar som anlagsbärande tikar. Inkomna resultat för schäfer registreras och blödare/anlagsbärare spärras för avel. Registreringsförbud för avkomma efter anlagsbärare för hemofili A.

Hjärtstatus

Förekomsten av biljud/blåsljud vid auskultation med ett fonendoskop över hjärtats hålrum indikerar ofta hjärtfel som till exempel kronisk hjärtklaffsdegeneration (endokardos). I det genetiska hälsoprogrammet för cavalier king charles spaniel påvisas eventuell förekomst av blåsljud.

Hälsoprogrammet baserar sig på det samband som finns mellan avkommans hjärtstatus och den ålder då föräldradjuret haft hjärtstatus utan anmärkning (u.a.). Därför är utgångspunkten för hälsoprogrammet att avelsdjur skall vara minst fyra år och ha hjärtstatus utan anmärkning.

Endast i de fall, där avelsdjurets föräldrar haft hjärtstatus utan anmärkning efter fyllda fyra år, kan avelsdjuret användas före fyra års ålder,

förutsatt att hjärtstatus är utan anmärkning.

Registreringsförbud för avkomma efter föräldradjur som ej är ID-märkt och saknar officiellt intyg om hjärta u.a.

Intyget får ej vara äldre än 8 månader vid parningstillfället. Lägsta ålder för officiell undersökning är 24 månader. Avelsdjur vars föräldradjur saknar intyg om hjärta u a vid lägst 4 års ålder måste dock själv uppnå en ålder av lägst 4 år före parning och vid denna ålder ha intyg om hjärta u.a.

Hanhund som är ID-märkt och som vid lägst 7 års ålder har hjärta u a men senare får blåsljud kan användas i avel.

Registreringsförbud för avkomma efter föräldradjur som får blåsljud före 4 års ålder (föräldradjuret själv **avelsspärras**).

Redan producerad avkomma efter föräldradjur som får blåsljud före 4 års ålder får ej användas i aveln (**avelsspärras**).

DNA-analyser

CLAD (Canine leukocyte deficiency) hos irländsk röd setter

CLAD är en defekt i kroppens vita blodkroppar som gör individer som drabbas extremt infektiösa. De uppnår därför sällan vuxen/köns mogen ålder. Motsvarande defekt som nedärvs autosomalt och enkelt recessivt förekommer också hos människa och nötkreatur, vilket gjort det möjligt att identifiera genen och därmed både sjuka djur och anlagsbärare.

Central registrering sker av DNA-analys.

För irländsk röd setter gäller krav på att bägge föräldradjuret är testade eller hereditärt fria (avelsdjurets föräldrar är testade och fria) för registrering av valpar. Avel får endast ske mellan två fria hundar eller en fri och en

anlagsbärare. Gör den senare kombinationen skall hela kullen testas före 8 veckors ålder så att resultatet är känt före leverans. Samtliga avkommor som är anlagsbärare beläggs med avelsspärr som ej kan hävas. Information om vad avelsspärr innebär måste ges till dem som köper en anlagsbärare.

Registreringsförbud för avkomma efter föräldradjur som ej är ID-märkt och hereditärt fri från anlag för CLAD eller är DNA-testad för CLAD vid ett av SKK godkänt laboratorium och befunnen fri från CLAD.

Registreringsförbud för avkomma vars bägge föräldradjur är anlagsbärare för CLAD. Är det ena föräldradjuret anlagsbärare för CLAD skall samtliga avkommor DNA-testas före registrering. Anlagsbärare beläggs med avelsspärr vilken ej kan hävas.

PRA (Progressiv retinal atrofi)

Det amerikanska genetikföretaget OptiGen har lyckats identifiera den mutation som orsakar prcd-PRA hos följande raser:

- amerikansk cocker spaniel
- australian cattledog
- chESApeake bay retriever
- chinese crested dog
- engelsk cocker spaniel
- entlebucher sennenhund
- labrador retriever
- nova scotia duck tolling retriever
- portugisisk vattenhund
- pudel (mellan-, dvärg-, och toy-)

SKK har i samråd med berörda special- och rasklubbar inledningsvis beslutat att centralt registrera analysresultat från DNA-tester avseende prcd-PRA för australian cattledog och pudel (mellan-, dvärg-, och toy-). Fler raser kommer troligen att bli aktuella för central re-

gistrering. För uppdaterade uppgifter hänvisas till SKKs webbplats www.sk.se. Där finns också den remiss som ska användas för att resultatet ska kunna registreras samt instruktioner.

För närvarande (2005) pågår arbete och diskussioner med berörda special- och rasklubbar om anlagsbärare eventuellt ska kunna användas inom olika rasers avelsarbete. SKKs syn på DNA-tester ska formuleras i ett policydokument och eventuellt kommer nuvarande hälsoprogram ses över.

Retinal dystrofi (nattblindhet) hos briard

Medfödd ärftlig (autosomal recessiv arvgång men med varierande expressivitet) näthinnesjukdom som karakteriseras av nattblindhet med varierande grad av dagblindhet. Diagnos kan ställas genom ERG (elektroretinografi) hos den unga valpen. Vid ögonlysning ses förändringar först när hunden är flera år gammal. En av de få ögonsjukdomar där man lyckats identifiera defektgenen.

Central registrering sker av DNA-analys RPE65.

För briard gäller krav på att bägge föräldradjuret är testade eller hereditärt fria (avelsdjurets föräldrar är testade och fria) för registrering av valpar. Avel får endast ske mellan två fria hundar eller en fri och en anlagsbärare. Gör den senare kombinationen skall hela kullen testas före 8 veckors ålder så att resultatet är känt före leverans. Samtliga avkommor som är anlagsbärare beläggs med avelsspärr som ej kan hävas. Information om vad avelsspärr innebär måste ges till dem som köper en anlagsbärare.

Registreringsförbud för avkomma efter föräldradjur som ej är ID-märkt och hereditärt fri från anlag för retinal dystrofi eller DNA-

testad för nattblindhet vid av SKK godkänt laboratorium.

Registreringsförbud för avkomma vars bägge föräldradjur är anlagsbärare för retinal dystrofi. Är det ena föräldradjuret anlagsbärare för retinal dystrofi skall samtliga avkomor DNA-testas före registrering. Anlagsbärare beläggs med avelsspärr, vilken ej kan hävas.

von Willebrands sjukdom

Sjukdomen är en defekt i blodets koaguleringsförmåga som vid grava fall leder till förblödning. Den förekommer i olika former. Mutationer kan ge upphov till sjukdomen hos både hund och människa. Nedärvingen av von Willebrands sjukdom hos kooikerhondje är autosomal och enkelt recessiv.

För kooikerhondje gäller att central registrering sker av DNA-analys utförd vid universitetskliniken i Utrecht.

Överklagande av undersökningsresultat

Röntgendiagnoser

Vid förnyad röntgenundersökning jämförs röntgenbilden med den tidigare bedömda bilden. Samtliga diagnoser kvarstår i SKKs register men det är den senaste som gäller.

Överklagande

Rutiner för överklagande finns fastställda av NKU/VK. Dessa innebär att röntgande veterinär och/eller djurägaren begär hos SKK att få bilderna bedömda av Nordiska röntgenpanelen, bestående av avläsande veterinärer i respektive nordiskt land. Bilden/bilderna sänds i tur och ordning till DKK, FKK och NKK med uppgift om ras, kön och ålder på hunden. De tre ländernas diagnoser sammanställs och den slutliga diagnosen meddelas

djurägaren.

Överklagandet insändes skriftligen och är avgiftsbelagt. Avgiften återbetalas om diagnosen ändras till det bättre.

Resultatet vid Nordiska röntgenpanelens bedömning i samband med överklaganden är det slutligt gällande resultatet. Tidigare diagnoser stryks ur SKKs register.

Ögonundersökningar

Om en hund ögonlysts och tveksamheter eller invändningar mot resultatet föreligger kan ytterligare en bedömning inhämtas enligt följande:

Nivå I

Hunden skall undersökas av en Diplomate of the European College of Veterinary Ophthalmologists (i det följande kallad ECVO-diplomate).

Den nya undersökningen skall ske inom rimlig tid (dagar till veckor) från den första undersökningen. Hundägaren skall upplysa den först undersökande veterinären om sin avsikt att begära förnyad undersökning. Denna veterinär informerar om förfarandet och hänvisar till ECVO-diplomate.

Vid bokning av den nya undersökningen skall hundägaren visa upp föregående ögonprotokoll.

ECVO-diplomate skall inbjuda den först undersökande veterinären att delta i undersökningen. Även ytterligare panelmedlem inbjudes om möjligt.

Nivå II

Om den först undersökande veterinären och ECVO-diplomate inte enas om en bedömning skall hunden undersökas av tre samtidigt närvarande ECVO-diplomates.

Hjärtundersökningar

Om en hund vid kardiologisk undersökning befunnits ha blåsljud, kvarstår undersökningsresultatet i SKKs register till dess ett formellt överklagande gjorts och hunden vid den nya undersökningen befunnits ha hjärtstatus utan anmärkning.

Överklagandet skall ske skriftligen till SKKs registreringsavdelning. Den nya undersökningen skall utföras av en av SKK anvisad veterinär, vilken före undersökningen skall informeras om att undersökningen avser överklagande av tidigare diagnos.

Patellaundersökningar

Om en hund vid patellaundersökning befunnits ha notering om patellaluxation, kvarstår undersökningsresultatet i SKKs register till dess ett formellt överklagande gjorts och hunden vid den nya undersökningen befunnits ha patellastatus utan anmärkning.

Överklagandet skall ske skriftligen till SKKs registreringsavdelning. Den nya undersökningen skall utföras av en av SKK anvisad veterinär, vilken före undersökningen skall informeras om att undersökningen avser överklagande av tidigare diagnos.

II Program för mental hälsa

Från 1 januari 2002 gäller för samtliga raser tillhörande Svenska Brukshundklubben (SBK) att föräldradjur som är födda från och med 1 januari 2000 ska ha känd mental status före parning för registrering av valpar. Följande raser berörs:

australian cattledog, australian kelpie, australian shepherd, beauceron, belgisk vallhund, berger picard, bouvier des flandres, boxer, briard, collie, dobermann, hollandsk herdershund, hovawart, riesenschнауzer, rottweiler, schäfer och svart terrier.

Som underlag för "känd mental status" räknas endast **Mentalbeskrivning Hund (MH)**. Hunden ska ha genomgått beskrivningen med kryss i samtliga rutor på protokollet.

Observera dock följande:

- Om beskrivaren av någon anledning bryter mentalbeskrivningen (alla kryss blir ej ifyllda) ska detta ändå räknas som

"känd mental status". På protokollet anges "Beskrivaren bryter provet".

- Om däremot föraren/ägaren väljer att avbryta provet kan hunden ej tillgodoräkna sig beskrivningen som "känd mental status". På protokollet anges "Föraren/ägaren bryter provet."
- I det fall där föraren/ägaren avstår skott kommer ruta nr 5 att markeras (avstår skott). Samtliga rutor är därmed ifyllda och hunden har "känd mental status".

Tik, som importeras dräktig, undantages från kravet på känd mental status för registrering av kullen.

Utlandsregistrerade hanhundar (i de fall ägare och hund är boende i annat land än Sverige), som används av svenska uppfödare i avel, undantages från kravet på känd mental status för registrering av valpar.

III Avelsprogram på populationsnivå

Följande begränsningar av hanhundsanvändning gäller:

Hamiltonstövare får användas till högst tio (10) kullar sammanlagt under hundens livstid

Finsk stövare till högst tio (10) kullar

Schillerstövare till högst sex (6) kullar

Smålandsstövare till högst sex (6) kullar

Se för övrigt registreringsbestämmelserna.

Utdrag ur Svenska Kennelklubbens registreringsbestämmelser

(Registreringsbestämmelserna i sin helhet kan rekvideras från SKKs kansli eller laddas ner från SKKs webbplats www.skk.se)

Vissa regler för avel och hälsa är kopplade till SKKs registreringsbestämmelser. Följande text är utdrag ur dessa.

Allmänna registreringsbestämmelser

Spärr för avel

(avkomma kan ej registreras i SKK)

Hund kan spärras för avel:

- a) av SKK i enlighet med beslutat hälsoprogram. (Se särbestämmelser.)
- b) på grund av sjukdom eller annan defekt efter ägarens skriftligt motiverade begäran. Begäran skall åtföljas av registreringsbeviset och intyg som styrker äganderätten.

Vid överlåtelse skall intyg bifogas som klart utvisar att den nye ägaren är medveten om att hunden ej får användas till avel.

Spärr för avel kan endast hävas av den som åsatt spärren. Intyg skall bifogas som utvisar att hunden ej är behäftad med den defekt, som ursprungligen var orsak till avelsspärren.

Dispensregistrering

För hundar som ej uppfyller kraven för att registreras direkt i SKKs huvudregister enligt Allmänna registreringsbestämmelser kan registrering ske efter särskild dispens enligt nedan.

- a) Hund, som är äldre än 5 månader när ansökan om registrering inkommer till SKK, kan i undantagsfall få registreras om uppfödaren visar att han haft giltig ursäkt för den sena ansökan. Importerad hund får omregistreras utan hinder av att den

är äldre än 5 månader.

- b) Hund, vars härstamning ej kan härledas till inom samma ras registrerade hundar, kan i undantagsfall erhålla registreringsdispens efter att ha bedömts av ett domarkollegium. Om hunden bedöms motsvara lägst 3:e pris i kvalitetsklass kan registrering ske. Dispens kan ges t ex för att möjliggöra uppbyggnad av raser, till raser med få årliga registreringar, smal avelsbas eller där det endast finns ett fåtal avelsdugliga exemplar.
 - Ansökan om dispensregistrering ställes till SKK, som tillskriver berörd specialklubb för kännedom och yttrande.
 - Beslut om dispensregistrering fattas av SKK.
 - Besluten anmäles till och protokollföres av SKK/AK samt meddelas till berörd specialklubb.

SKKs Annexregister och X-register

Avelsarbete är en skapande och konstruktiv verksamhet som syftar till att bibehålla eller utveckla hundens egenskaper.

Inom både numerärt små och stora raser kan aveln leda till att för rasen viktiga egenskaper går förlorade eller att oönskade egenskaper får stor utbredning. Avelsarbetet måste då inriktas på en rekonstruktion av rasen. Inkorsning av annan ras är en metod för rekonstruktion som kan utnyttjas för att öka den ärftliga variationen vid inavelsdepression eller vid förlust av för rasen viktiga funktioner.

Annexregistret och X-registret är SKKs instrument bland annat för att under kontrollerade former använda rasinkorsning i avelsarbetet.

Annexregistret

Hund av ras som ej är erkänd av FCI eller är av ras som är under rekonstruktion eller som av annat skäl ej registreras i SKKs huvudregister kan registreras i Annexregistret. Beslut om sådan registrering fattas av SKK/CS som också fastställer vilka krav som skall gälla.

I övrigt gäller i tillämpliga delar SKKs *Grundregler* och *Allmänna registreringsbestämmelser*.

X-registret

Regler:

1. Ansökan om att få göra korsparning i ovanstående syfte kan inlämnas av uppfödare, ras- och specialklubb. Ansökan ställs till SKK/AK och skall inlämnas i god tid, helst senast sex månader före tilltänkt parning. Tillstånd till korsparning lämnas efter hörande av ras- och specialklubb. Godkännande ges ej i efterhand till korsning som företagits utan tillstånd.
2. Avkomma efter godkänd korsparning registreras i SKKs X-register.
3. X-registrerad hund har avelsförbud, men kan efter ansökan återparas med avsedd ursprungsras, varvid avkomman registreras i X-registret.
4. X-registrerad hund kan efter ansökan delta i utställning. Om hunden erhåller lägst 3:e pris i kvalitetsklass, och i förekommande fall pris på bruks- eller jaktprov, kan omregistrering ske till SKKs hundregister.

Avel med ej svenskfödd hund

Utländsk, icke svenskäkt avelsdjur (inkl. importerad sperma) omregistreras inte.

Svensk uppfödare äger rätt att registrera en (1) valpkull undan icke SKK-registrerad avelstik som lånats in från annat land (avelsrätten skall styrkas genom intyg från tikägaren). Därefter skall avelstiken omregistreras före eventuell

vidare avel i Sverige. För inlånad icke SKK-registrerad hanhund gäller att valpkullar kan registreras i SKK under 12 månader (avelsrätten skall styrkas genom intyg från ägaren). Före eventuell vidare avel i Sverige skall hanhunden omregistreras.

Kopia av registreringsbeviset samt härstamningsuppgifter i tre generationer bestyrkta av landets kennelklubb, skall medfölja registreringsansökan första gången avkomma registreras i SKK. Är hunden registrerad i engelska kennelklubben (The Kennel Club) skall även testikelintyg för faderhunden bifogas (gäller inte om hunden är GBCH/GBSHCH).

Om inte annat anges i särbestämmelserna för respektive ras skall utländskt avelsdjur uppfylla samma registreringskrav som SKK-registrerad hund. Utländsk avelshund som står till avelstjänst i Sverige anses vara "i Sverige boende".

Importerad hund som skall användas i avel skall vara omregistrerad i SKK.

SKKs Genetiska Hälsoprogram avseende ögon och leder:

Importerad hund skall ha

- nordiskt undersökningsresultat avseende ögon.
- nordiskt undersökningsresultat eller FCIs internationella certifikat avseende HD/AD/knäled

För berörda raser gäller även HD- och AD-utlåtande från Tysk Schäferhundklubb resp. Tysk Rottweilerklubb.

För hund importerad före 1994-05-01 gäller det utländska undersökningsresultatet.

För utländskt, icke svenskäkt avelsdjur gäller utländska undersökningsresultat avseende ögon, AD, HD, knäleder med nedanstående undantag

För utländskt avelsdjur av ras där det inte är förenligt med SKKs grundregler att använda HD-belastad individ i avel skall följande dokumentation kunna uppvisas

- nordiskt undersökningsresultat avseende HD **eller**
- FCIs internationella HD-certifikat **eller**
- för berörda raser HD-utlåtande från Tysk Schäferhundklubb respektive Tysk Rottweilerklubb.

Finns inte något av ovanstående dokument skall intyg om HD-resultat (A el B) utfärdat i hundens hemland kunna uppvisas. Av intyget skall framgå att hunden inte är HD-belastad. Hanhund med sådant intyg får användas i avel till högst fem (5) kullar, tik till högst en (1) kull.

Artificiell insemination (AI)

Etiska normer

Svenska Kennelklubben skall enligt sina stadgar väcka intresse för och främja avel av mentalt och fysiskt sunda, bruksmässigt, jaktligt och exteriört fullgoda hundar.

Möjligheten att använda artificiell insemination (A.I.) i hundaveln skall utnyttjas endast då den främjar SKKs syften.

A.I. är inte acceptabel

- då ifrågasatt hund eller tik har sänkt könsdrift eller störd fortplantningsförmåga
- då fysisk sjukdom eller defekt som inte är orsakad av yttre omständigheter hindrar en normal betäckning

A.I. kan motiveras

mellan djur som är fysiskt fullt friska och som tidigare har dokumenterad avelsförmåga genom normal fortplantning

- om hanhunden på grund av skada inte kan

genomföra en normal betäckning

- då avståndet mellan hanhundens och tikens hemorter är så långt, att kostnaderna/tidsåtgången för betäckningsresan utgör hinder för en normal betäckning
- då in- och utförselbestämmelserna utgör hinder för en normal betäckning
- då det föreligger en önskan att skapa ett avelsprogram på lång sikt genom att tillvarata hanhundars sperma för senare användning
- då överföring av infektion kan undvikas med hjälp av insemination.

A.I. kan därutöver i undantagsfall motiveras

- då det föreligger annat preciserat och väl motiverat skäl till att A.I. utföres trots avsaknad av dokumentation om avelsförmåga.

Registreringsbestämmelser

A.I. får endast utföras av härför särskilt utbildad och av Jordbruksverket tillförordnad veterinär. Inseminationsrapport skall vara SKK tillhanda inom 14 dagar.

A.I. får inte utföras i strid mot Jordbruksverkets föreskrifter eller SKKs etiska normer.

Både hanhundsägare och uppfödare/ tikägare skall vara överens om att A.I. utföres.

Med uppfödare resp. hanhundsägare avses den/de personer som vid parningstillfället innehaft avelsrätten till hundarna. Används djupfryst sperma anses hanhundsägare vara den/de personer som äger stråna.

Registrering av valpar efter insemination med djupfryst sperma sker endast om sperman frysts in och lagrats i av SKK godkänd spermabank.

De bestämmelser som gäller för rasen beträffande registrering gäller även vid A.I.

Både hanhunden och tiken skall vara tydligt

ID-märkta.

För import av sperma krävs införseltillstånd utfärdat av Jordbruksverket.

Ansökan om registrering sker på särskild blankett.

Ansvarig veterinär, tillförordnad av Jordbruks-

verket och SKK, svarar för att Jordbruksverkets och SKKs bestämmelser rörande artificiell insemination av hund följs, samt för kontrollen över vilken frusen sperma som finns förvarad i landet och avger årsrapport över verksamheten.

Svenska Kennelklubbens utbildning för avels-ansvariga funktionärer i ras- och specialklubbar

Utbildningen syftar till att ge deltagarna kunskap och idéer om hur de kan utveckla arbetet med avelsfrågorna för att åstadkomma en informationsinriktad och engagerande verksamhet till gagn för aveln.

Målet är att avelsråden, inom ramen för RAS, de rasspecifika avelsstrategierna, ska kunna presentera intresseväckande och lättillgängliga redovisningar om för aveln betydelsefulla förhållanden. Uppfödare, hanhundsägare och enskilda hundägare ska fortlöpande ha tillgång till aktuell och meningsfull information samt regelbundna utvärderingar av RAS. Den traditionella täckhundsanvisningen avseende enskilda parningar ska träda tillbaka till förmån för grundläggande rasinformation, arbete med rasspecifika policy- och strategifrågor samt utvärderingar.

För att uppnå detta mål måste arbetet med avelsfrågorna/RAS få en central plats i klubbarnas verksamhet. Ansvaret i förhållande till FNs Konvention om biologisk mångfald och Europarådets konvention om skydd av sällskapsdjur samt svensk lagstiftning måste klarläggas, avelsrådets roll samt arbetets förutsättningar måste anpassas till uppgiften.

Arbetet med avelsfrågorna är inom SKK-organisationen delegerat till specialklubbarna alternativt rasklubbarna. Därför välkomnas både förtroendevalda avelsråd och övriga styrelsemedlemmar till utbildningarna.

Kurserna genomförs i samarbete mellan SKKs Avelskommitté och Utbildningskommitté.

Utbildningen upptar nedanstående moment och genomförs vid två kurstillfällen. Steg I Grundutbildning och Steg II Kvalitetsutveckling och avelsplanering.

Moment/Målbeskrivning

1) Övergripande mål för svensk hundavel – att utveckla en målinriktad, långsiktig och hållbar hundavel

- Att ha kännedom om sambandet mellan FNs konvention om biologisk mångfald och Sveriges nationella program för förvaltning av husdjursgenetiska resurser.
- Att förstå att genetisk variation utgör en förutsättning för hundrasernas fortsatta utveckling och för hur populationerna klarar av att leva i en föränderlig värld.
- Att vara insatt i och förstå hur SKKs avelspolicy ger uttryck för detta.

2) Hunden i samhället

- Att ha kännedom om sambandet mellan Europarådets konvention om skydd av sällskapsdjur och den svenska djurskyddslagstiftningen samt aktuella delar av SKKs regler och bestämmelser.
- Att vara väl insatt i förhållanden som har betydelse för hundens roll i samhället.

3) Den kynologiska omvärlden

- Att känna till FCI som internationell kynologisk organisation, Europasektionen som en del därav samt det nordiska samarbetet i NKU.

4) Svenska kennelklubben som kynologisk organisation

- Att ha god kännedom om hur Avelspolicyns intentioner tar sig uttryck i centrala styrdokument: SKKs grundregler, SKKs egenkontroll, SKKs genetiska hälsoprogram.
- Att ha god kännedom om avelsfrågornas plats i stadgarna.
- Att känna till uppgifterna för SKKs kynologiska kommittéer.

5) Avelsrådets roll

- Att känna till den historiska utvecklingen och avelsrådets förändrade roll.
- Att ha god kännedom om avelsrådets roll och uppgifter enligt SKKs Riktlinjer för avelsrådgivning samt stadgar för SKK, specialklubbar och rasklubbar.
- Att med utgångspunkt från stadgarna kunna diskutera varierande arbetsformer.

6) Grundläggande genetik och avelslära (vetenskapen om hur egenskaper ärvs)

- Att ha goda kunskaper om grundläggande begrepp inom avelsläran
- Att ha goda kunskaper om hur hur till exempel utgångspopulation, släktskap och inavel samt avel i små populationer inverkar

på en djurpopulation.

- Att ha goda kunskaper om olika nedärvningsmodeller och hanteringen av dessa.

7) Avelsplanering/ Avelsvärdering

- Att känna till och kunna värdera olika former för bedömning av avelsvärde i form av individbedömning, avkommebedömning eller familjevärdering
- Att känna till grunderna för avelsvärdering med hjälp av avelsindex.
- Att förstå och kunna utvärdera en beskrivning av populationstruktur, avelsstruktur och effektiv population.
- Att vara väl insatt i hur kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring kan ske med RAS, ras-specifika avelsstrategier.
- Att ha kunskap om principer för långsiktig avel i en population, avel för god mentalitet, funktion, hälsa och exteriör.

8) Rasinformation

- Att ha kunskap om hur bearbetning, analys och publicering av officiella rasdata bör ske.
- Att ha god insikt i betydelsen av att avelsrådet på ett förtroendeingivande sätt sköter insamlandet av enskild information och bearbetar den till samlad kunskap och användbar kompetens.
- Att känna till hur enkäter för olika syften utformas.

9) Molekylärgenetiska metoder och tillämpningar i hundaveln

- Att ha kännedom om några molekylärgenetiska metoder och tillämpningar.
- Att förstå skillnaden mellan gentester, markörtester och DNA-profiler.

Svenska Kennelklubbens uppfödarutbildning

Svenska Kennelklubbens uppfödarutbildning vänder sig till såväl erfarna som blivande uppfödare. Målet är att erbjuda uppfödare en utbildning som lägger grunden till fortsatt utbildning inom SKK-organisationen. Utbildningen är uppdelad i olika ämneskurser och arrangeras av klubbar inom SKK-organisationen. Samtliga kurser är baserade på SKKs bokserie *Hunduppfödaren*.

Grundläggande tankar

De grundläggande tankarna bakom uppläggningsen av uppfödarutbildningen är att den, liksom all utbildning inom SKK skall vara skriftligt dokumenterad när det gäller innehåll och mål. Därför finns hela utbildningen beskriven i termer av allmänna mål och delmål. Deltagarna i utbildningen skall kunna se vad kursen kommer att innehålla och vad som är kursens mål. Utbildningen är upplagd med ett antal grundläggande kurser, som sedan skall vara möjliga att fördjupa eller bredda. Utbildningen har främst anpassats till studiecirkelform.

Grundkurser

Introduktion / *Uppfödarboken*
Anatomi / *Anatomiboken*
Genetik / *Avelsboken*
Juridik / *Juridikboken*
Parning och valpning / *Valpningsboken*
Utfodring / *Hundmatboken*
Valpens beteende / *Beteendeboken*

Studiehandledningar och övrigt studiematerial

För att underlätta för arrangerande klubbar och kursdeltagarna finns kursmaterialet utlagt på SKKs webbsida, www.skk.se.

Svenska Kennelklubbens kynologiska kommittéer

Svenska Kennelklubbens avelskommitté (SKK/AK), Svenska Kennelklubbens uppfödar- och kennelkonsulentkommitté (SKK/UKK) samt Svenska Kennelklubbens standardkommitté (SKK/StandK)

Avelskommittén (SKK/AK)

SKKs kommitté för avelsfrågor.

Kommittén är ansvarig för följande regelverk:

- SKKs genetiska hälsoprogram
- SKKs normer för artificiell insemination
- SKKs registreringsbestämmelser
- SKKs grundregler, punkt 2

Bland arbetsuppgifterna ingår:

- Verka för att avelsfrågorna utvecklas efter de för SKK-organisationen gemensamma och övergripande riktlinjerna
- Vid behov biträda specialklubben i avelsfrågor samt fastställa de av klubbarna utarbetade avelsstrategierna

Uppfödar- och kennelkonsulentkommittén (SKK/UKK)

SKKs kommitté för praktiska uppfödarfrågor, utbildning och auktorisation av kennelkonsulenter. Kommittén ansvarar för bedömningen av att enskilda parningar står i överensstämmelse med SKKs regelverk.

Kommittén är bland annat ansvarig för:

- SKKs egenkontroll
- SKKs utbildning och auktorisation av kennelkonsulenter
- SKKs grundregler gällande hunduppfödning och överlåtelse av hund (undantaget punkt 2, avel)

- SKKs regler för kennelnamn
- SKKs köpeavtal, fodervårdsavtal, parningsavtal, inackorderingsavtal samt liknande avtal

Kommittén ansvar vidare för SKKs broschyrmaterial som tillställs hunduppfödare, hunddags, hundpensionat och kennelkonsulenter i samråd med SKKs marknadsavdelning.

Bland arbetsuppgifterna ingår:

- Ge råd och anvisningar i enskilda uppfödarfrågor
- Beslutanderätt vid tolkning av regler inom kommitténs ansvarsområde, vid tvister, dispensansökningar etcetera.

Standardkommittén (SKK/StandK)

SKKs kommitté med ansvar för rasstandarder, rasgruppsplacering och svenska rasnamn.

Kommitténs arbetsuppgifter är bland annat:

- Ansvara för översättning av rasstandarder samt efter remissförfarande fastställa dessa
- Rätt att besluta om tolkning och frågor som berör standard och som väcks inom organisationen
- Samråda med SKKs veterinära och genetiska konsulter i standardfrågor när så erfordras.

Svenska Kennelklubben
163 85 SPÅNGA
Besöksadress Rinkebysvängen 70
Telefon 08-795 30 00 Telefax 08-795 30 40
Webbplats www.skk.se

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION